

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Bihary László*
Cím: *Ahol oltalmat talált a menekülő Szent Korona*
Forrás: *A Mai Nap*

Osztályozás

Tárgy *428.3*

Hely *Haszman - ház*

Idő *"1939"*

Személy

N. Sz.

1939 IX. 26.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Ahol oltalmat talált a menekülő Szent Korona...

Óbuda, 1939 szeptember.

Itt a Bécsi-úton, Budának még nagyon sok apró polgári háza fennmaradt. Igaz, legtöbbjüket már „bontósákány általi halálra” ítélte a budapesti „városfejlesztő” politika... De na még sok áll, a régi, évtizedektől meghajlított tetejű, mohos zsindegyűzők között. Olyanok, félig a földbe süllyedve, mint emlékeikben önmaukba merült, leszűrt derűvel megtelt zselid-mosolygós öregemberek... Nevezzen szólalnak meg, de mesélő kedvükben sok érdekes dologról regélnek, ha olyan ember akad, aki megérti a zselid-zselid történeteket az öreg történeteket...

Öreg, óbudai házak regéi

Szél-től-naptól fakórasztott régi házak között, ebben az utcában, nem messzire a Nagyszombat-utca és Lajos utca találkozásánál mélylő, a régi Óbuda város és Ujlak egykori határát jelző szürke kőtől, a Bécsi-ut 52. szám alatt áll a Bécsikert-vendéglő. Ahogy később, a mostani kocsmárosától megtudjuk, több, mint egy évszázada, megszakítás nélkül mérik itt a bort. Legfeljebb a cégér változott néha itt, ez alatt az idő alatt, hívták „Zöld diófának”, címezték többek között a „Tyukketrechez”, amíg a „Bécsi-kert” névhez eljutott... Nincs az épületen, mint annyi más budai vendéglőn,

semmi régiség látszatát hajhászó giccs, álromantika. Becsületes, jól megköpött szék, kedves, pirosabroszos asztalok, nyájas délutáni hűvösség a nagyszobában, s a sötét, hideg víztől harmatos fröccsös poharak. Letűnt korok stílusutáztatára, műhangulatra nincs szüksége a vén háznak, megvan a maga regénye amúgy is...

Haszman városbíró elrejté a Szent Koronát

A szabadságharc idején, az akkor még a méteres falu épület udvara tövében lévő kútnál pihent 1848-ban, elrejtve, hiteles történelmi adatok szerint a Szent Korona, mielőtt a Debrecenbe menekülő Kossuth-kormány magával vitte volna... Hogy miért éppen ide, az akkor is forgalmas kocsmáépületbe került a magyarság legdrágább ékszere, bujdosása közben, az is kivülálglik hamar... A dátum-nélküliség ködébe vesző budai emberemlékezet óta ugyanis a Haszman-család tulajdona volt ez az épület, egy időben maga a budai színhagyomány szerint török eredetű Haszman (talán az elsvábozott nevű „Ozman”) család mérte itt az italt. Az övéké volt a függelenségi harc idején is, hiszen csak most négy éve adták el, egy vagyonos pesti vendéglősmesternek, Varga Istvánnak... Abban a súlyos

dőben a Haszman-család feje Budafarós bírája volt... Ez megmagyarázza azután, hogy miért az ő házába került — lévén „hivatalos”, s idegen ére dacára is jó magyar ember — a királyi korona. Lelkiismeretesen el is dugta, még arra a két napra is úgy, hogy bajosan akadt volna rá a legszimpatosabb orru osztrák kopó sem... A ház kútjába dugta, hisz a korona nemes fémjének ugysem ártható a víz. Lehet, hogy már itt, ebben a viszontagságos állapotban görbült el a eresztje is és nem Orsovánál. Ki tudja már ma?... Régen volt...

A rejték-kút és a pusztuló freskókép

A későbbi átalakítások folyamán után a házfal tövében lévő történelmi kút fölé fedett, zárt folyosó került. A házra hatalmas malomkővet borítottak. Így áll ma is. A vendéglő mostani gazdája mutatta meg nekünk is a rejték-kút helyét. Mondja, hogy most is van benne víz, bőven, a nemrégiben, mikor csatornát javítottak, maga is megnézte.

Sokat tudna még mesélni ez a ház, a régi, fergeteges időkről. A csillogó éhértre mázolt, boltíves konyhában akult színeivel, régi freskó képnyelvére válik ki a fal fehér síkjából... Fél érthette a régi mester a falfestészet titkait, mélyen beszívódtak a színek a vakolatba, az időtől különös, ragyogó zománcot kapva... Szűz Mária találkozására Erzsébettel... Gödögekeleti ikonfestők módorát rejtett a régi falikép, az alkotó mester is porrá

valva pihenhet már jó másfél százada, az azóta sivárrá tarolt tabáni rác tetetőben... Mert biztosan az ottani hajdani görög és rác nagyurak, tőzszérek, kupecsek valamelyik kedvelt művésze ~~kalendózhajtott el ide, a~~ Haszman-udvarházba, ahol a művészetét szép új tallérokon kívül biztosan néhány meszely óborral is megtöltötte a szepet kedvelő, egykor való házigazda...

Egy megmaradt óbudai présház

A vidéki kuriák levegőjét idéző nagy, öreg ház leanderos udvarán át az egykori, ma Budán tán már csak itt látható présházba jutunk... Száz vagy akár hetven évvel ezelőtt nem villák kértjei kapaszkodtak fel erre felé a nyájas hegyoldalnak, hanem szőlőtelepek, amelyeknek dércsippett leveleitől vér- és rozsdaszínűvé vált a hegyoldal, ilyenkor, őszidőben... Onnan hozták le, puttönyokban, a fesszemű, nehéz fürtöket, ide, a présházba, s nehéz volt napokig itt a levegő az édes must-szagtól... Ma zsi-

valtarosabb nyári napokon húzódik be ide a spriccerzők serege, s a nehéz szegelésű, vasrózsákkal díszített, vasból való pinceajtón sem budai szőlők borával teli hordókat görgetnek le a gádorban...

Akárhová néz ezen a telken az ember, száz szavával visszaszóla a múlt mindenütt... Az orgonabokros felső kertben, római épületkőből mesterkél, óriási virágedényből száll szerte a virágok illata, s beárad a boltíves

termekbe, ellibbenve a királyi koronáját őrző egykori kút felett... Nemrég, mondja a gazda, bizottság járt itt, rendőrség, városi urak. Hat métert akarnak lenyesni a régi ház utcai homlokzatáról. Mondják, utjába áll, mai állapotában, az ut modernizálásának... Párizsban, vagy valamelyik ónémet városban nemcsak emléktáblát kapna egy ilyen épület, de ha kellene, tán külön törvényt hoznának a fenntartására, védelmére... Párizs azonban messze van, s lehet, hogy ezen az öreg házon mulik Budapest világforgalma...?

Bihary László.